

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ДОНЕЦЬКИЙ АРХЕОЛОГІЧНИЙ ЗБІРНИК

2011 № 15

**НАУКОВИЙ ЩОРІЧНИК
ЗАСНОВАНИЙ 1992 р.**

Донецьк – 2011

ББК Т4 (45)
УДК 902 (4-11)
Д 673
ISSN 2218-2284

**Донецький археологічний збірник. – № 15. – Донецьк: Вид-во
Донецьк. ун-ту, 2011. – 229 с.**

У збірці вміщено статті з проблем археології Східної Європи та суміжних регіонів від первісних часів до середньовіччя, публікації матеріалів археологічних розкопок і музейних колекцій, хроніку.

Головний редактор:

ЛИТВИНЕНКО Р.О.

– д.і.н., проф. (Донецький національний університет)

Відповідальний секретар:

КОЛЕСНИК О.В.

– к.і.н., доц. (Донецький національний університет)

Редакційна колегія:

АНДРІЄНКО В.П.

– к.і.н., доц. (Донецький національний університет)

БЕСПАЛОВ М.Є.

– д.і.н., проф. (Донецький національний університет)

БРЕДІХИН А.В.

– д.і.н., проф. (Донецький національний університет)

ДОБРОВ П.В.

– д.і.н., проф. (Донецький національний університет)

ЗАЛІЗНЯК Л.Л.

– д.і.н., проф. (Інститут археології НАН України)

КРАПІВІН О.В.

– д.і.н., проф. (Донецький національний університет)

ОТРОЩЕНКО В.В.

– д.і.н., проф. (Інститут археології НАН України)

ПОСРЕДНІКОВ В.О.

– к.і.н., доц. (Донецький національний університет)

СКОРИЙ С.А.

– д.і.н., проф. (Інститут археології НАН України)

ТЕМІРОВА Н.Р.

– д.і.н., проф. (Донецький національний університет)

ТОЛОЧКО П.П.

– акад. НАН України (Інститут археології НАН України)

ШЕПКО Л.Г.

– к.і.н., доц. (Донецький національний університет)

Рецензенти:

БАРАН В.Д.

– чл.-кор. НАН України, д.і.н.

РАЗУМОВ С.М.

– к.і.н. (Інститут археології НАН України)

Свідотство про держреєстрацію ЗМІ: КВ № 15946-4418Р від 13.11.2009 р.

Постановою Президії ВАК України від 23.02.2011 р. № 1-05/2 збірку внесено до Переліку наукових фахових видань України.

Друкується за рішенням Вченої Ради Донецького національного університету

© Донецький національний університет

© Забавін В.О., Загородня О.М. Колесник О.В.,

Куштан Д.П., Лисенко С.Д., Литвиненко Р.О.,

Мимоход Р.О., Отрощенко В.В., Панковський В.Б.,

Потапов В.В., Санжаров С.М., Усачук А.М.,

Федько В.Ф., Циміданов В.В., Шепко Л.Г., Шеф

О.В., Черних Є.О.

© Оригінал-макет: Литвиненко Р.О.

DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

**DONETSK
ARCHAEOLOGICAL
COLLECT**

2011 № 15

**SCIENCE ANNUAL COLLECT
LAUNCHED IN 1992**

Donetsk – 2011

Donetsk archaeological collection. – № 15. – Donetsk: Donetsk University Press, 2011. – 229 p.

The collection contains articles on problems of archeology of the East Europe and adjacent regions from a primitive epoch up to Middle Ages, publications of materials of archeological excavations and museum collections, the chronicle.

Editor-in-chief:

LYTVYNNENKO R.A. – Dr. Hab., Prof. (Donetsk National University)

Responsible secretary:

KOLESNYK A.V. – Ph.D., Assoc. professor (Donetsk National University)

Editorial board:

ANDRIENKO V.P. – Ph.D., Assoc. professor (Donetsk National University)
BESPALOV N.Ye. – Dr. Hab., Prof. (Donetsk National University)
BREDIHIN A.V. – Dr. Hab., Prof. (Donetsk National University)
DOBROV P.V. – Dr. Hab., Prof. (Donetsk National University)
ZALIZNIAK L.L. – Dr. Hab., Prof. (Institute of Archaeology of Ukraine's NAS)
KRAPIVIN A.V. – Dr. Hab., Prof. (Donetsk National University)
OTROSHENKO V.V. – Dr. Hab., Prof. (Institute of Archaeology of Ukraine's NAS)
POSREDNIKOV V.A. – Ph.D., Assoc. professor (Donetsk National University)
SKORY S.A. – Dr. Hab., Prof. (Institute of Archaeology of Ukraine's NAS)
TEMIROVA N.R. – Dr. Hab., Prof. (Donetsk National University)
TOLOCHKO P.P. – Acad. of Ukraine's NAS (Institute of Archaeology of Ukraine's NAS)
SHEPKO L.G. – Ph.D., Assoc. professor (Donetsk National University)

Reviewers:

BARAN V.D. – Corresponding member of Ukraine's NAS, Dr. Hab.
RAZUMOV S.N. – Ph.D. (Institute of Archaeology of Ukraine's NAS)

Registration state certificate of mass media: KB № 15946-4418P from 13.11.2009

The collection is included in the List of scientific special editions of Ukraine by the Decision of Presidium of the Supreme Certifying Commission of Ukraine № 1-05/2 from 23.02.2011

Recommended for publishing by the Academic council of Donetsk National University

© Donetsk National University

© Chernykh E.O., Fedko V.F., Kolesnyk A.V., Kushtan D.P., Lysenko S.D., Lytvynenko R.A., Mimokhod R.A., Otroshenko V.V., Pankovskiy V.B., Potapov V.V., Sanzharov S.N., Schaef A.V., Shepko L.G., Tsimidanov V.V., Usachuk A.N., Zabavin V.O., Zagorodnia O.N.

© Original-breadboard model: Lytvynenko R.A.

ЗМІСТ

Статті

Литвиненко Р.О. Обряд вторинного поховання в культурах бабинського кола	7
Мимоход Р.А. Про загадкові кістяні конуси у комплексах лолінської та дніпро-донської бабинської культур	36
Циміданов В.В. Орнамент з “віями” на поховальній кераміці зрубної культури	48
Загородня О.М. Експериментально-трасологічні дослідження знарядь металовиробництва: історія та перспективи	78
Шепко Л.Г. Азійський Боспор у археологічних дослідженнях останніх десятиріч (1985-2010 рр.)	88

Публікації

Колесник О.В., Давиденко В.В., Коваль Ю.Г. “Скарб” кременевих виробів з околиць с. Богородичне в Донецькій області (басейн р. Сіверський Дінець, Південно-Східна Україна)	104
Санжаров С.М., Черних Є.О. Кургани у верхів'ях річки Жеребець біля с. Райгородка ..	117
Лисенко С.Д., Куштан Д.П., Панковський В.Б., Федько В.Ф. Пам'ятки межі середньої – пізньої бронзи біля с. Безпальче на Супої	133
Усачук А.М., Потапов В.В. Щитковий псалій з поселення доби бронзи Варенівка III зі Східного Надазов'я	148
Забавін В.О. Курганний могильник зрубної культури біля східної околиці м. Маріуполя	161
Потапов В.В., Шеф О.В. Курган доби пізньої бронзи у нижній течії ріки Чир	171

Дискусії

Отрощенко В.В. З приводу незабутої містифікації	184
--	-----

Хроніка

Литвиненко Р.О. “Курганна” археологія в житті та студіях Станіслава Никифоровича Братченка (світлої пам'яті видатного вченого)	188
Литвиненко Р.О. Тихон Олексійович Шаповалов: у витоків донецької археології (доброї пам'яті людини і науковця)	201
Усачук А.М. “45 років мого життя пов'язано з археологією” (про Віктора Федоровича Клименка)	212
Відомості про авторів	228

CONTENTS

Articles

Lytvynenko R.A. Secondary burial ritual in cultures of Babyne Circus	7
Mimokhod R.A. About disputable bone cones in the complexes of Lola and Dnieper-Don Babyne Cultures	36
Tsimidanov V.V. Ornament with “eyelashes” on the Timber-grave Culture burial’s ceramics	48
Zagorodnia O.N. Experimental and traceological research of the metal production tools: history and perspectives	78
Shepko L.G. The Asian Bosphorus in the archaeological researches of last decades (1985-2010)	88

Publications

Kolesnyk A.V., Davydenko V.V., Koval Yu.G. “Treasure” of flint products from vicinities of w. Bogorodychne in Donetsk region (pool of r. Severski Donets, Southeast Ukraine)	104
Sanzharov S.N., Chernykh E.O. Burial mounds in riverheads of Zhrebets river near Raygorodka village	117
Lysenko S.D., Kushtan D.P., Pankovskiy V.B., Fedko V.F. Middle and Late Bronze Age sites near Bepalche on Supoi river	133
Usachuk A.N., Potapov V.V. Shield-shaped cheek-piece from the dwelling-place of Bronze Age Varenovka III from the North-Eastern Azov	148
Zabavin V.O. The Timber-grave culture barrows near the East outskirts of Mariupol city	161
Potapov V.V., Schaef A.V. Late Bronze Age tumulus in lower Chir-river basin	171

Discussions

Otroschenko V.V. In occasion of not forgotten mystification	184
--	-----

Chronicle

Lytvynenko R.A. "Kurgan's" archeology in Stanislaw N. Bratchenko's life and researches (light memory of an outstanding scientist)	188
Lytvynenko R.A. Tikhon A. Shapovalov: at sources of Donetsk archeology (good memory of the person and the scientist)	201
Usachuk A.N. “45 years of my life are connected with archeology ...” (about Victor F. Klymenko)	212
Data about authors	228